

Bryssel, 28. toukokuuta 2021
(OR. en)

9127/21

SOC 348
EMPL 257
MI 390
ANTIDISCRIM 66
CFSP/PESC 518
EDUC 214
FREMP 145
GENDER 66
JAI 626
SAN 323
SPORT 40
DIGIT 63
TRANS 327
INST 201

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea (Coreper I) / Neuvosto

Asia: Ehdotus neuvoston päätelmiksi vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta strategiasta 2021–2030
– Hyväksymisen valmistelu

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion laatima ehdotus neuvoston päätelmiksi. Päätelmäehdotuksesta keskusteltiin sosiaalityöryhmän jäsenten kolmessa epävirallisessa videoneuvottelussa, ja siitä järjestettiin valtuuskuntien epävirallinen kirjallinen kuuleminen (ST 8823/21). Liitteessä esitetty teksti vastaa valtuuskuntien epävirallisissa kirjallisissa kuulemisissa hyväksymää tekstiä. Ainoa ero koskee kohtien numerointia, joka on tehty uudelleen.

Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään toimittamaan oheinen päätelmäehdotus edelleen 14. kesäkuuta 2021 kokoontuvan TSTK-neuvoston hyväksyttäväksi.

*Ehdotus neuvoston päätelmiksi vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta strategiasta
2021–2030*

**EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEET
JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka TOTEAVAT SEURAAVAA:**

1. Euroopan unioni perustuu ihmisarvon, vapauden ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja on sitoutunut torjumaan myös vammaisuuteen perustuvaa syrjintää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja perusoikeuskirjan mukaisesti.
2. Euroopan komissio on sitoutunut luomaan tasa-arvon unionin, jolle vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030 antaa merkittävän panoksen ja jolla tuetaan vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa.
3. Euroopan unionissa noin 87 miljoonalla ihmisellä on jonkinlainen vamma, joka vaikeuttaa heidän taloudellista ja sosiaalista osallistumistaan yhteiskuntaan¹. Vammat lisääntyvät iän myötä: noin puolet 65-vuotiaista ja sitä vanhemmista ilmoittaa, että heillä on toimintarajoitteita. Näytöt osoittavat, että yhdenvertaisen kohtelun edistäminen edellyttää tehostettuja toimia, sillä yli puolet vammaisista henkilöistä (52 prosenttia) kokee joutuvansa syrjityksi jokapäiväisessä elämässään². Vammaiset henkilöt ovat epäsuotuisassa asemassa keskeisillä elämänaloilla. Esimerkiksi heidän työllisyysasteensa on 24,2 prosenttiyksikköä alhaisempi ja köyhyys- tai syrjäytymisriskinsä 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin muiden.

¹ Yhteisön tulo- ja elinolotilastot (EU-SILC) ja EU:n työvoimatutkimus (EU LFS). EU:n yli 16-vuotiaasta väestöstä 24,7 prosentilla on rajoitteita – 17,7 prosentilla kohtalaisia ja 7 prosentilla vakavia; S. Grammenos/M. Priestley, 2020: EU 2020 tiedot ja vammaisia koskevat tilastot (englanniksi). EU-SILC-tutkimuksessa vammaisuus määrittyy vastaajien oman arvion perusteella. Se luokitellaan maailmanlaajuisen toimintakyvyn rajoitteita koskevan muuttujan (GALI) mukaan, jossa vammaisuuden määritelmänä on "terveysongelmista johtuvat rajoitukset yleiseen toimintaan luokiteltavassa toiminnassa vähintään viimeksi kuluneiden kuuden kuukauden aikana".

² Erityiseurobarometri 493, Syrjintä EU:ssa, toukokuu 2019 (englanniksi).

4. Vammaisiksi henkilöiksi määritellään henkilöt, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka yhteisvaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa saattaa estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Vammaiset ihmiset muodostavat moninaisen ryhmän, ja heidän ihmisoikeuksiensa ja perusvapauksiensa täysimääräinen toteutuminen edellyttää politiikkoja, tuotteita ja palveluja, jotka ovat helposti saatavilla ja räätälöityjä yksilöllisiin tarpeisiin. Lisäksi vammaisuus ja muut henkilökohtaiset ominaisuudet tai epäsuotuisat sosioekonomiset olosuhteet yhdessä voivat altistaa vammaiset henkilöt moninkertaiselle tai törkeälle syrjinnälle tai asettaa heidät monin tavoin epäedulliseen asemaan. Esimerkiksi vammaiset naiset kokevat todennäköisemmin sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa tai heillä on vähemmän työllistymismahdollisuuksia³.
5. Poliittiset toimet, jotka keskittyvät vammaisten henkilöiden potentiaaliin, stereotyyppien ja syrjinnän torjuntaan sekä esteiden vähentämiseen, ovat olennaisen tärkeitä, jotta vammaiset henkilöt voisivat nauttia täysimääräisesti ihmisoikeuksistaan ja hyötyä osallistumisesta yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Yksi keino torjua stereotyyppioita ja syrjintää on lisätä tietoisuutta vammaisten henkilöiden oikeuksista.
6. Euroopan tasolla on toteutettu merkittäviä toimia Euroopan komission laatiman Euroopan vammaisstrategian 2010–2020 täytäntöönpanemiseksi. Kyseessä on EU:n tason poliittinen kehys, jonka tarkoituksena on tukea vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen, jäljempänä 'vammaisyleissopimuksen', täytäntöönpanoa unionissa. Myös jäsenvaltiot ovat toteuttaneet kansallisella tasolla vastaavia toimia muun muassa pannaan täytäntöön vammaisyleissopimuksen niillä aloilla, joilla niillä on toimivaltaa.

³ [Gender statistics - Statistics Explained \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1) ja [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1).

7. Strategian 2010–2020 tavoitteena oli tasoittaa tietä esteettömälle Euroopalle, ottaa vammaisuus entistä paremmin huomioon kansallisissa ja eurooppalaisissa politiikoissa sekä edistää vammaisuuteen liittyvien politiikkojen kehittämistä. Kansainvälistä yhteistyötä koskevien politiikkojen ansiosta EU ja sen jäsenvaltiot ovat myös olleet maailmanlaajuisesti edelläkävijöitä vammaisten henkilöiden osallisuutta ja täysimääräistä osallistumista edistävässä toimissa.
8. Vuonna 2019 hyväksytyllä esteettömyyttä koskevalla eurooppalaisella säädöksellä⁴ määritellään yleisille tuotteille ja palveluille tietyjä esteettömyysvaatimuksia ja parannetaan näin vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia käyttää niitä sekä edistetään heidän täysimääräistä ja tehokasta tasavertaista osallistumistaan yhteiskuntaan.
9. EU:n perussopimukseen kirjattujen arvojen mukaisesti komission uusi vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030 tarjoaa kattavan ja kunnianhimoisen kehyksen, jonka tarkoituksena on parantaa vammaisten henkilöiden elämää EU:ssa ja sen ulkopuolella ja edistää vammaisyleissopimuksen täytäntöönpanoa.
10. Uusi strategia täydentää muita aloitteita, joilla pyritään torjumaan syrjintää sen kaikissa muodoissa ja varmistamaan, ettei ketään jätetä jälkeen, sekä luomaan tasa-arvon unioni kaikille, myös vammaisille henkilöille, Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman periaatteiden mukaisesti.
11. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa ja komission sen täytäntöönpanemiseksi hyväksymässä toimintasuunnitelmassa on vahvistettu periaatteet, joilla pyritään parantamaan vammaisten henkilöiden elämää edistämällä toimenpiteitä, joilla varmistetaan vahva sosiaalinen Eurooppa sekä oikeudenmukainen ja osallistava elpyminen covid-19-kriisistä.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70).

12. Vammaisulottuvuus olisi edelleen sisällytettävä EU:n politiikkoihin, jotka tähtäävät vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä sosiaaliseen ja terveeseen Eurooppaan. Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, Euroopan digitaalistrategia, Euroopan digitaalista valmiutta koskeva tavoite, Euroopan osaamishjelma, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma, digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma, Euroopan terveysunioni, vahvistettu nuorisotakuu, eurooppalainen lapsitakuu, lapsen oikeuksia koskeva EU:n strategia sekä kestävä ja älykästä liikkuvuutta koskeva Euroopan komission strategia ovat kaikki vammaisuuden huomioon ottavia. Neuvosto on myös äskettäin ehdottanut, että jäsenvaltiot tutkisivat innovatiivisia tapoja varmistaa, että Euroopan perusoikeuskirja olisi kaikkien ryhmien, myös vammaisten käytettävissä ja hyödynnettävissä⁵.

KOROSTAVAT SEURAAVAA:

13. Vammaisilla henkilöillä on monilla eri aloilla muita suurempi todennäköisyys tulla syrjityiksi ja joutua epäedulliseen sosioekonomiseen asemaan. He kohtaavat muita useammin esteitä terveydenhuollon ja asuntojen saatavuudessa sekä työmarkkinoille pääsyssä, demokraattisiin prosesseihin osallistumisessa sekä tuotteiden ja palvelujen käytössä ja elävät muita useammin köyhyudessa ja eristyksissä. Mahdollisuuksien ja tuen ollessa rajalliset heidän koulutustasonsa ja työllisyysasteensa jäävät yleensä alhaisemmiksi ja he jäävät pois työelämästä aikaisemmin. Covid-19-pandemia on saattanut pahentaa näitä ongelmia.
14. Esteettömyys, jonka lisänä ovat rakennusten, liikenteen, tuotteiden ja palvelujen, muun muassa digitaalisten palvelujen, sekä tieto- ja viestintätekniikan käytettävyys ja laatu, on oikeuksien mahdollistaja ja ennakoedellytys täysimääräiselle ja tasapuoliselle osallistumiselle yhteisön elämään ja kaikkien vammaisten henkilöiden itsenäiselle elämälle. Vammaisyleissopimuksen vaatimusten lisäksi EU:n lainsäädännössä on vahvistettu vähimmäisvaatimukset, jotka olisi pantava tehokkaasti ja johdonmukaisesti täytäntöön.

⁵ Neuvoston päätelmät perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamisesta Euroopan unionissa (6795/21).

15. Vammaisten henkilöiden täysimääräinen oikeus vapaaseen liikkuvuuteen ja tasa-arvoinen osallistuminen demokraattisiin prosesseihin edellyttävät toimintapolitiikkoja, joilla parannetaan vammaisuuden tunnustamista, varmistetaan esteettömyys EU:ssa ja edistetään yhdenvertaista osallistumista vaaleihin äänestäjinä ja ehdokkaina niin paikallisissa, alueellisissa kuin kansallisissakin vaaleissa sekä Euroopan parlamentin vaaleissa. Tämä edellyttää myös kaikenlaisen vammaisuuteen perustuvan syrjinnän poistamista kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien, muun muassa äänioikeuden osalta.
16. Poliittiset toimet, joilla edistetään itsenäistä elämää ja täysipainoista osallisuutta ja osallistumista yhteisöön, ovat tärkeitä vammaisten ihmisarvoisen elämänlaadun kannalta. Näiden politiikkojen tarve muuttuu yhä kiireellisemmäksi erityisesti yhteiskuntien ikääntyessä. Jotta vammaiset henkilöt, älyllisestä ja/tai psykososiaalisesta vammasta kärsivät henkilöt mukaan lukien, voivat valita asianmukaiset asumisjärjestelyt, itsenäistä elämää koskeviin strategioihin olisi sisällyttävä asianmukainen asuminen ja laadukkaat palvelut yhteisössä ottaen huomioon yksilölliset tarpeet sekä vammaisten henkilöiden usein korkeammat elinkustannukset. Käytössä olisi oltava laitoshoidosta luopumista koskevat yhteiset suuntaviivat, joita olisi päivitettävä vastaavasti.
17. Jotta vammaiset henkilöt voisivat hyödyntää koko potentiaaliaan, on olennaisen tärkeää edistää mahdollisuuksia päästä laadukkaisiin ja kestäviin työpaikkoihin ja varmistaa riittävät sosiaalisen suojelun järjestelmät sekä kehittää heidän taitojaan ja varmistaa kohtuulliset mukautukset. Neuvosto⁶ on peräänkuuluttanut osallistavia työmarkkinoita ja suositellut, että vammaiset henkilöt saisivat räätälöityä tukea siirtyäkseen yleisille työmarkkinoille, palatakseen työmarkkinoille ja voidakseen nauttia yhdenvertaisesti työntekijöiden oikeuksista, myös suojatyössä.

⁶ Neuvoston päätelmät: Haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllisyyden parantaminen; (14646/19).

18. Digitaalinen siirtymä tarjoaa vammaisille henkilöille uusia mahdollisuuksia viestinnän, itsemääräämisoikeuden, itsehoidon, tasapuolisen osallistumisen ja avustavien teknologioiden osalta. Uusien teknologioiden on oltava kaikkien vammaisten henkilöiden saavutettavissa ja niitä on mieluiten kehitettävä kaikille sopivan suunnittelun periaatteen ja esteettömyyttä koskevan eurooppalaisen säädöksen mukaisesti, ja tukipalvelujen tarjoajilla olisi oltava riittävät taidot, jotta he voivat vastata vammaisten henkilöiden tarpeisiin. Covid-19-pandemia on osoittanut, että tieto- ja viestintätekniisten välineiden saatavuus etäkokouksia, etätyöjärjestelyjä, etäopiskelua ja verkko-ostoksia varten sekä julkisten palvelujen ja tietojen saatavuus ovat tärkeitä ja että tieto- ja viestintätekniikan ammattilaisista, joilla on koulutus esteettömyyteen liittyvissä kysymyksissä, on pulaa. Digitaalisia palveluja suunniteltaessa ja tuotettaessa on otettava huomioon esteettömyys, helppokäyttöisyys, luotettavuus ja digitaaliset taidot, jotta vammaiset henkilöt ulos sulkeva digitaalinen kuilu voidaan välttää tai sitä voidaan kaventaa.
19. Jokaisella on luontainen oikeus elämään, ja näin ollen tarvitaan kaikkia toimenpiteitä, jotta vammaiset henkilöt voisivat nauttia tästä oikeudesta yhdenvertaisesti muiden kanssa kriisien, kuten covid-19-pandemian aikana. Vammaisilla henkilöillä on sama oikeus kuin kaikilla muillakin saada palveluja ilman vammaisuuteen perustuvaa syrjintää. Tämä yhtäläinen oikeus koskee myös tarvittavaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

20. Yhdenvertaisten mahdollisuuksien ja syrjimättömyyden varmistaminen edellyttää toimia eri politiikanaloilla, muun muassa asiaankuuluvaa lainsäädäntöä. Vammaisyleissopimuksen täytäntöönpanoon tähtäävä tutkimus, ammattilaisten koulutus ja politiikat ovat olennaisen tärkeitä, jotta esteettömyys ja vammaisten henkilöiden parempi osallistuminen voitaisiin varmistaa, ja ne ovat keskeisiä aloja oikeussuojan saatavuuden kannalta. Covid-19-pandemian myötä huomio on kiinnittynyt toimiin, joita vielä tarvitaan, jotta vammaisille henkilöille voidaan taata pääsy kaiken terveydenhuollon piiriin⁷, tehdä koulutuksesta ja elinikäisestä oppimisesta osallistavaa ja saattaa se kaikkien ulottuville varhaisesta iästä alkaen sekä tarjota vammaisille henkilöille mahdollisuus tehdä palkkatyötä. Kulttuuri-, virkistys-, vapaa-ajan- ja urheilumahdollisuuksien helpottaminen on olennaisen tärkeää. Urheilulla ja kulttuurilla on tunnustettu arvo myös keinona tukea sosiaalista osallisuutta⁸, sillä niiden avulla voidaan poistaa stigmoja ja torjua stereotyyppioita.
21. Vammaisyleissopimuksen täytäntöönpanoa koskevilla kansallisilla politiikoilla on myös kansainvälinen ulottuvuus. Vammaisten henkilöiden sosiaalisen osallisuuden lisäämiseksi tavoitteena olisi oltava, että vammaisuus otetaan järjestelmällisesti ja kestävästi huomioon myös ulkoisissa toimintapolitiikoissa, kuten kehitysyhteistyössä ja kansainvälisessä humanitaarisessa avussa.
22. Euroopan komission vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa strategiaa 2021–2030 olisi tuettava kunnianhimoisilla kansallisilla strategioilla tai aloitteilla sekä tarvittaessa tavoitteilla, jotka ottavat huomioon kansallisen toimivallaan ja jo olemassa olevat politiikat, sillä näin voidaan edistää sellaisen vammaisuuden huomioon ottavan Euroopan unionin luomista, joka edistää, ja suojelee vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia nauttia täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista ja varmistaa tämän vammaisyleissopimuksen mukaisesti.
23. Vammaisten henkilöiden tilannetta koskevien tilastotietojen keruussa on jäsenvaltioissa edelleen huomattavia puutteita ja metodologisia eroja. Niihin olisi puututtava, jotta annetut tiedot olisivat laadultaan, säännöllisyydeltään ja vertailtavuudeltaan merkityksellisiä ja tarkkoja.

⁷ European Inclusion Summit 2020 -huippukokouksen julistus.

⁸ Neuvoston päätelmät vammaisten henkilöiden urheilumahdollisuuksista. (EUVL C 192, 7.6.2019, s. 18–22)

24. Osallisuutta käsitelleessä eurooppalaisessa huippukokouksessa (European Inclusion Summit 2020) annetussa julistuksessa todetaan vammaisyleissopimuksen osapuolten tekemien sitoumusten mukaisesti, että sen allekirjoittajat ovat päättäneet rakentaa Euroopan, johon vammaiset henkilöt voivat osallistua yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Tämän tavoitteen tehokas saavuttaminen edellyttää säännöllistä vuoropuhelua EU:n, sen jäsenvaltioiden ja vammaisia henkilöitä sekä vammaisia lapsia edustavien järjestöjen välillä, erityisesti kaikkiin EU:n toimielimiin, elimiin, virastoihin ja edustustoihin perustettavien vammaisasioita käsittelevien yhteyspisteiden tuella.
25. Lissabonissa järjestettiin huhtikuussa 2021 korkean tason videoneuvottelu, jossa käsiteltiin vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa eurooppalaista strategiaa 2021–2030. Neuvottelussa oli mukana vammaisjärjestöjä, ja siinä korostettiin toimien saaneen uutta pontta Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman ja uuden strategian myötä. Neuvottelussa tarkasteltiin aiheita, jotka liittyvät esteettömyyteen, itsenäiseen elämään, laitoshoidosta luopumiseen, yhteisöperustaisiin ja henkilökeskeisiin sosiaalipalveluihin, työllisyyteen ja osallistavaan koulutukseen. Jäsenvaltioiden edustajat ja muut osallistujat korostivat, että Euroopan vammaisstrategiaa 2010–2020 ja sitoutumista vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan strategiaan 2021–2030 on tärkeää jatkaa vammaisyleissopimuksen mukaisesti.
26. Nämä päätelmät perustuvat Euroopan parlamentin, neuvoston, komission ja alan keskeisten sidosryhmien aiempaan työhön ja poliittisiin sitoumuksiin, mukaan lukien liitteessä lueteltuihin asiakirjoihin.
27. PANEVAT MERKILLE JA HYVÄKSYVÄT Euroopan komission vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian 2021–2030, sanotun kuitenkin vaikuttamatta neuvoston ja jäsenvaltioiden tulevaan kantaan strategian täytäntöönpanoa koskevista konkreettisista aloitteista.

**KEHOTTAVAT JÄSENVALTIOITA NIIDEN KANSALLISEN TOIMIVALLAN
MUKAISESTI SEKÄ KANSALLISET OLOSUHTEET JA
TYÖMARKKINAOSAPUOLTEN ROOLI JA RIIPPUMATTOMUUS HUOMIOON
OTTAEN**

28. Panemaan täytäntöön asiaan liittyvän EU:n lainsäädännön⁹ ja tarkastelemaan politiikkoja kaikilla strategian kattamilla aloilla sen täytäntöönpanon tukemiseksi.
29. Jatkamaan kansallisten strategioiden ja politiikkojen kehittämistä ja päivittämistä vammaisyleissopimuksen panemiseksi täytäntöön tarpeen mukaan Euroopan komission vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian 2021–2030 mukaisesti kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla ottaen samalla huomioon covid-19-pandemian vaikutuksen vammaisten henkilöiden tilanteeseen ja toimeentuloon ja kiinnittäen erityistä huomiota vammaisten naisten ja tyttöjen erityistilanteeseen.
30. Ottamaan huomioon vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian ja kiinnittämään asianmukaisesti huomiota naisten ja miesten välillä vallitseviin eroihin, kun asetetaan vapaaehtoisia kansallisia tavoitteita, joilla on tarkoitus saavuttaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa, Euroopan osaamisohjelmassa ja kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa ehdotetut yleistavoitteet.
31. Edistämään tältä osin vammaisyleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan ratifiointia ja tarkastelemaan uudelleen EU:n liittymistä valinnaiseen pöytäkirjaan ottaen huomioon YK:ssa käynnissä olevan laajan arvioinnin ihmisoikeussopimusten mukaisten komiteoiden toiminnasta.
32. Varmistamaan tuotteiden, palvelujen, tiedotusvälineiden, liikennevälineiden ja rakennusten esteettömyyttä koskevan EU:n lainsäädännön tehokkaan ja johdonmukaisen saattamisen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanon sekä vahvistamaan yhteistyötä vuonna 2022 käynnistettävän esteettömän EU:n resurssikeskuksen kautta esteettömyyttä koskevan tiedon ja hyvien käytäntöjen jakamiseksi eri aloilla.

⁹ Strategiassa mainittu voimassa oleva lainsäädäntö ja muu strategiaa ja vammaisyleissopimusta koskeva EU:n lainsäädäntö.

33. Edistämään henkilökeskeisten yhteisöpohjaisten sosiaalipalvelujen ja itsenäisen elämisen kehittämistä ottaen huomioon siirtymisen laitoshoidosta yhteisölliseen asumiseen. Hyödyntämään täysimääräisesti saatavilla olevaa EU:n rahoitusta yhteisön tukipalvelujen laadun parantamiseksi ja niiden saavutettavuuden varmistamiseksi muun muassa kouluttamalla tukipalvelujen henkilöstöä.
34. Edistämään vammaisten henkilöiden osallistumista poliittiseen ja julkiseen elämään sekä vaalioikeuksien käyttöä.
35. Edistämään edelleen vammaisyleissopimuksen kansallisen yhteyspisteen koordinointia muiden ministeriöiden kanssa muun muassa perustamalla vammaisasioiden yhteyspisteitä ministeriöihin ja julkisiin elimiin ja tekemään strategian mukaisesti yhteistyötä asiaankuuluvien Euroopan komission yksiköiden kanssa.
36. Pannessaan täytäntöön vammaisyleissopimusta ja kehittäessään toimintapolitiikkoja strategian mukaisesti parantamaan vammaisten henkilöiden kuulemista ja aktiivista osallistamista lainsäädännön ja politiikkojen kehittämiseen ja täytäntöönpanoon, myös heitä edustavien järjestöjen kautta, kuten vammaisyleissopimuksessa todetaan. Vammaisten henkilöiden ja heidän järjestöjensä sekä kuntien, yritysten ja teollisuuden osallistumista olisi edistettävä kaikissa prosesseissa ja päätöksenteon kaikilla tasoilla.
37. Hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla asianmukaista EU:n rahoitusta ja rahoitusohjelmia, kuten elpymis- ja palautumistukivälinettä, koheesiopolitiikan rahastoja, erityisesti Euroopan sosiaalirahasto plussaa ja Horisontti Eurooppaa, jotta vammaisyleissopimuksen ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan komission strategian 2021–2030 täytäntöönpanoa voidaan edistää muun muassa esteettömyyden, yhteisöperustaisten sosiaalipalvelujen sekä vammaisten henkilöiden itsenäisen elämän ja sosioekonomisen osallisuuden osalta.

KEHOTTAVAT JÄSENVALTIOITA JA KOMISSIOTA NIIDEN TOIMIVALLAN MUKAISESTI, OTTAEN HUOMIOON JÄSENVALTIOIDEN KANSALLISET OLOSUHTEET SEKÄ KUNNIOITTAEN TYÖMARKKINAOSAPUOLTEN ROOLIA JA RIIPPUMATTOMUUTTA JA TOISSIJAISUUSPERIAATETTA

38. Tekemään yhteistyötä vammaisyleissopimuksen täysimääräistä täytäntöönpanoa silmällä pitäen ja tekemään tarvittaessa aloitteita EU:n ja kansallisen lainsäädännön vastaavaksi mukauttamiseksi sekä päivittämään EU:n julistusta vammaisyleissopimuksen komitean suosituksen mukaisesti.
39. Edistämään jäseneltyä yhteistyötä jäsenvaltioiden, komission ja vammaisia edustavien järjestöjen välillä pyrkien samalla naisten ja miesten tasapuolisempaan osallistumiseen muun muassa ottamalla YK:n kansalliset yhteyspisteet mukaan uuteen vammaisfoorumiin ja tekemällä yhteistyötä alue- ja paikallistason edustajien kanssa.
40. Varmistamaan vammaisyleissopimuksen mukaisen vammaisnäkökohtien järjestelmällisen valtavirtaistamisen muun muassa seuraamalla ja arvioimalla asiaankuuluvia EU:n säädöksiä, EU:n ohjelmia ja EU:n rahoitusta sekä tarvittaessa kansallista lainsäädäntöä ja politiikkoja.
41. Yksilöimään koordinoitusti aloja ja toimintamahdollisuuksia tietoisuuden lisäämiseksi vammaisten henkilöiden oikeuksista ja torjumaan vammaisten henkilöiden kohtaamaa leimaamista, syrjintää, väkivaltaa ja monin tavoin epäedulliseen asemaan asettamista kiinnittäen erityistä huomiota muita heikommassa asemassa oleviin ryhmiin sekä sukupuolinäkökulmaan ja monialaiseen ulottuvuuteen.
42. Tehostamaan vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa yhteistyötä EU:n rahoitusohjelmien ja rahoituksen, kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja laajentumisen yhteydessä muun muassa hakumenettelyjen esteettömyyden varmistamiseksi. Lisäämään EU:n läsnäoloa monenvälisillä foorumeilla, myös vammaisyleissopimukseen ja sen komiteaan liittyvillä foorumeilla.

43. Parantamaan mahdollisuuksien mukaan Eurostatin koordinoimaa yhteistyötä sukupuolen, iän ja vammaisuuden perusteella eriteltyjen tietojen säännöllisessä keräämisessä, sillä se parantaa seurantaa myös eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. Eurostatia pyydetään laatimaan yksityiskohtainen ehdotus ja keskustelemaan siitä jäsenvaltioiden kanssa.
44. Laajentamaan tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan vammaisten henkilöiden tilannetta koskevien tietojen keräämistä, mukaan lukien laitoksissa asuvat henkilöt, sellaisilla aloilla kuin esteettömyys, terveys ja terveydenhuolto, työllisyys, koulutus, osaaminen, sosiaalinen suojelu, köyhyys ja sosiaalinen osallisuus, elinolot ja uuden teknologian käyttö.
45. Varmistamaan synergian strategian, kansallisten strategioiden, suunnitelmien tai politiikkojen, Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Euroopan neuvoston strategian 2017–2023 välillä.
46. Tukemaan eri aloilla vertaisoppimistoimia, jotka koskevat kansallisia vammaisstrategioita sekä kansallisia, alueellisia ja paikallisia vammaispolitiikkoja ja -käytäntöjä.
47. Kuulemaan aktiivisesti ja säännöllisesti vammaisia henkilöitä edustavia tai heidän kanssaan työskenteleviä kansalaisjärjestöjä ja pyrkimään yhteistyöhön niiden kanssa.
48. Tukemaan tarvittaessa tasa-arvoelinten ja riippumattomien mekanismien roolia vammaisten henkilöiden oikeuksien edistämisessä, suojelemisessa ja seurannassa.

KEHOTTAVAT KOMISSIOTA

49. Varmistamaan vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian 2021–2030 sekä vihreää ja digitaalista siirtymää koskevien EU:n poliittisten aloitteiden yhteensovittamisen.
50. Varmistamaan synergian strategian ja Euroopan terveysunionin rakentamiseen tähtäävien sekä koulutuksen ja osaamisen kehittämistä, nuorisoa, lapsia, ikääntymistä ja tasa-arvoa koskevien politiikkojen ja välineiden välillä.

51. Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian 2021–2030 täytäntöönpanoa ja seurantaan silmällä pitäen edistämään vammaiskysymysten valtavirtaistamista ja koordinoituja toimia komissiossa tiiviissä yhteistyössä vammaisten henkilöiden ja heitä edustavien järjestöjen kanssa.
52. Panemaan täytäntöön monimuotoisuutta ja osallisuutta edistäviä henkilöstöstrategioita sekä rakennusten, paikkojen, viestinnän ja julkaisujen esteettömyyttä koskevia politiikkoja ja näyttämään siten esimerkkiä kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason päätöksenteolle ja jakamaan hyviä käytäntöjä muiden EU:n toimielinten kanssa.
53. Seuraamaan jäsenvaltioiden kehysten mukaisesti tapahtuvaa mahdollistavien edellytysten täytäntöönpanoa vammaisyleissopimuksen täytäntöönpanoa ja esteettömyyden toteuttamista silmällä pitäen sekä EU:n rahoitusohjelmien käyttöä ja vammaisten henkilöiden taloudellista ja sosiaalista osallisuutta edistävää rahoitusta käyttämällä OECD:n kehitysapukomitean (DAC) vammaisuustunnusta EU:n avun kohdennettuun seurantaan.
54. Edistämään keskinäistä oppimista ja hyvien käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden välillä yhteistyössä vammaisjärjestöjen kanssa, sillä näin voidaan parantaa tietopohjaa, joka koskee esteettömyyttä ja muita aloja, kuten yhteisöperustaisia sosiaalipalveluja, itsenäistä elämää, laitoshoidosta luopumista ja vammaisten henkilöiden työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistäviä toimenpiteitä, työvoimapalveluihin liittyvät toimenpiteet mukaan luettuina.

KEHOTTAVAT TYÖLLISYYSKOMITEAA JA SOSIAALISEN SUOJELUN KOMITEAA

55. Tarkastelemaan EU:n sosiaali-indikaattoreiden tulostaulua uudelleen ottaen huomioon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman, jotta muun muassa vammaisten henkilöiden tilannetta voitaisiin seurata paremmin myös eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.
 56. Jatkamaan sosiaali- ja työllisyyspolitiikkaa koskevia vertaisoppimistoimia, joilla pannaan täytäntöön vammaisten henkilöiden oikeudet näillä aloilla.
-

Viiteasiakirjat

1. EU:n toimielinten väliset

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_en.pdf

European Inclusion Summit 2020 -huippukokous: EU:n jäsenvaltioiden edustajien julistus vammaisten henkilöiden eduista (englanniksi).

2. EU:n lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista. (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70–115)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta. (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17–75.)

3. Neuvosto

Neuvoston päätelmät perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamisesta Euroopan unionissa (6795/21).

Neuvoston päätelmät: Haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllisyyden parantaminen; (14646/19).

Neuvoston päätelmät vammaisten henkilöiden urheilumahdollisuuksista. (EUVL C 192, 7.6.2019, s. 18–22)

Neuvoston päätelmät hyvinvointitaloudesta (13432/19)

Neuvoston päätelmät Euroopan vammaisstrategian 2010–2020 täytäntöönpanon tukemisesta (11843/11)

4. Euroopan komissio

Komission tiedonanto COM(2010) 636 final:[Euroopan vammaisstrategia 2010–2020](#).

Komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2020) 291 final:[Euroopan vammaisstrategian 2010–2020 arviointi](#).

Komission tiedonanto COM(2021) 101 final: Tasa-arvon unioni:[vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030].

Tiedot: EU-SILC (Yhteisön tulo- ja elinolotilastot) ja EU LFS (EU:n työvoimatutkimus); S. Grammenos/M. Priestley, 2020: EU 2020 tiedot ja vammaisia koskevat tilastot (englanniksi); Erityiseurobarometri 493, [Syrjintä EU:ssa](#), toukokuu 2019 (englanniksi).

Tiedonanto "Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi". (COM(2020) 14 final)

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma (6649/21 + ADD 1 + ADD 2)

5. Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentin päätöslauselma 18. kesäkuuta 2020 Euroopan vammaisstrategiasta vuoden 2020 jälkeen (2019/2975(RSP))

6. Yhdistyneet kansakunnat

Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista.

[UN Resources on Persons with Disabilities and COVID-19](#).

YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030